Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

Голова приймальної комісії ПДАТУ

професор _____ В.В. Іванишин

«27» лютого 2020р.

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ

з географії

при вступі за спеціальними умовами участі в конкурсному відборі

за освітньо-професійними програмами підготовки ступеня бакалавра

на основі повної загальної середньої освіти

Голова предметної екзаменаційної комісії

доцент _____ Р.С. Ямборак

м. Кам'янець – Подільський - 2020

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ ЩОДО ВСТУПУ НА ОСНОВІ ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Програму з географії розроблено на основі чинної програми з географії для 6-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (основна школа) та програми з географії рівня стандарту, академічного рівня для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів (старша школа). Обсяг знань географічної номенклатури, термінів і понять визначається в межах діючої програми чинних підручників.

Програма включає всі розділи програмних курсів з географії відповідно стандартного та академічного рівнів. Окремі теми розділу «Загальна географія», а саме «Географічні дослідження» включає розширене питання дослідження території України. Тема «Способи зображення Землі» доповнена картографічним знаннями і уміннями за темами 8 класу. Тема «Атмосфера і клімат» включає питання, які за змістом є логічним продовження вивчення її в географічних курсах «Географії материків і океанів» та «Фізичної географії України». Питання екологічних проблем окремих материків слід розглядати в темі «Глобальні проблеми людства» в складі переліку екологічних проблем. Особливої уваги в програмі заслуговує розділ «Економічна і соціальна географія України» та «Соціальна і економічна географія світу» головна увага акцентована на просторовому характері розміщення економічних і соціальних явищ та причин і наслідків їх формування і розвитку. По завданнях, що пов’язані з програмовими вимогами до знань номенклатури по всіх розділах географії та у випадках детальнішої конкретизації з окремих питань необхідно звертатись до шкільних програм та діючих підручників.

Мета співбесіди з географії – оцінити ступінь підготовленості учасників до навчання у вищих навчальних закладах.

Завдання співбесіди з географії:

- визначити рівень набутих знань і умінь;
- оцінити сформованість комплексного, просторового, соціальноорієнтованого уявлення про Землю на основі краєзнавчого, регіонального та планетарного підходів;
- перевірити здатність застосовувати географічні знання та набуті уміння для аналізу природних, суспільних і господарських процесів, подій, явищ;
- встановити ступінь сформованості географічних компетенцій, географічної культури.

І. Загальна географія

1.1. Географія як наука, розвиток географічних досліджень.

Об’єкт та предмет вивчення географії. Місце географічних дисциплін у системі наук. Джерела географічних знань. Методи географічних досліджень. Розвиток уявлень про форму, розміри та рухи Землі. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники. Географічні дослідження світу та України в різні історичні епохи. Вітчизняні вчені-географи. Сучасні географічні дослідження та їх значення.

Знати об’єкт та предмет вивчення географії, місце географічних дисциплін у системі наук, видатних дослідників території України. Розрізняти методи географічних досліджень Порівнювати та виділяти відмінності між джерелами географічних знань. Аналізувати зміни в уявленнях про форму, розміри та рухи Землі, географічні дослідження світу та України в різні історичні епохи. Оцінювати значення географічних відкриттів і досліджень у минулому і та на сучасному етапі розвитку.

1.2. Способи зображення Землі.

Зображення земної поверхні на малюнку, плані, карті, глобусі, аерофотознімку та космічному знімку. Поняття «план місцевості», «географічна карта», «топографічна карта», «азимут». Картографічні проекції та спотворення. Елементи градусної сітки. Легенда карт. Види масштабу. Класифікація карт. Топографічні карти та їх практичне використання. Визначення напрямків географічних координат об'єктів, абсолютної та відносної висоти місцевості, глибини морів і океанів. Способи вимірювання відстаней на різних географічних і топографічних картах. Орієнтування на місцевості за місцевими ознаками. Значення карт у житті людини

Знати елементи градусної сітки карти, класифікацію карт, способи орієнтування на місцевості. Розрізняти зображення земної поверхні на малюнку, плані, карті, глобусі, аерофотознімку та космічному знімку, картографічні проекції та види спотворень. Користуватися легендою карт, різними видами масштабу. Визначати на картах напрямки, прямокутні і географічні координати об’єктів, абсолютну та відносну висоту місцевості. Вимірювати відстані на картах за допомогою масштабу та градусної сітки. Оцінювати значення карт у житті і господарській діяльності людини.

1.3. Літосфера та рельєф.

Внутрішня будова Землі. Поняття «земна кора», «літосфера», «літосферна плита», «тектонічні структури», будова та типи земної кори, породи та мінерали що її складають. Геологічне літочислення, геологічний вік,

геохронологічна таблиця. Внутрішні процеси в літосфері. Рухи літосферних плит. Походження материків і океанів. Вулкани та землетруси, райони їх поширення. Зовнішні сили, що змінюють земну поверхню. Корисні копалини їх класифікація за походженням. Основні форми земної поверхні: гори і рівнини. Рельєф дна Світового океану. Значення рельєфу в господарській діяльності людини та вплив діяльності людини на рельєф.

Знати внутрішню будову Землі, особливості руху літосферних плит, будову материкової та океанічної земної кори, види корисних копали за походженням, розташування основних форм рельєфу Мати просторове уявлення про сейсмічні пояси, різні форми поверхні суходолу та океанічного дна, їх географічне положення, та геологічний вік за загальногеографічними та тематичними картами . Пояснювати вплив внутрішніх і зовнішніх процесів літосфери на формування рельєфу, закономірності розміщення основних форм рельєфу та родовищ корисних копалин. Оцінювати значення надр і рельєфу в житті та господарській діяльності людини, вплив на їхні зміни.

1.4. Атмосфера та клімат.

Поняття «атмосфера», її склад та будова, значення. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері й на земній поверхні. Теплові пояси та їх межі (тропіки і полярні кола).Температура земної поверхні та повітря, її зміни з висотою і розподіл залежно від кута падіння сонячних променів. Атмосферний тиск його вимірювання. Основні пояси атмосферного тиску Землі. Загальна циркуляція атмосфери. Постійні вітри. Циклони й антициклони. Сезонні та місцеві вітри. Вода в атмосфері. Вологість повітря. Хмари. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Повітряні маси й атмосферні фронти. Поняття «клімат». Кліматичні пояси та області. Кліматична карта Залежність клімату від широти місцевості, морських течій, близькості до морів, рельєфу, антропогенного впливу. Погода, добові та сезонні коливання її метеорологічних елементів. Спостереження за погодою та її прогнозування. Вплив клімату та погоди на господарську діяльність.

Знати будову і склад атмосфери, компоненти погоди їх характеристику, кліматотвірні чинники, просторове розташування кліматичних поясів та областей за кліматичною картою. Уміти розв’язувати задачі на визначення висоти Сонця над горизонтом, зміни температури та атмосферного тиску з висотою, абсолютної і відносної вологості повітря, читати графічні зображення (моделі) показників погоди Визначати типи клімату за кліматичними діаграмами Пояснювати причини та наслідки змін компонентів погоди та клімату, закономірності розподілу температури, атмосферного тиску й опадів

на Землі; особливості атмосферної циркуляції та умови формування циклонів й антициклонів, постійні та сезонні вітри. дію кліматотвірних чинників на формування типів клімату Аналізувати взаємозв'язки між компонентами погоди та клімату та причини їхніх добових і річних змін, наслідки цих змін для природи і людини в різних кліматичних поясах та областях. Прогнозувати погоду за описом місцевих ознак та синоптичною картою. Оцінювати вплив господарської діяльності людини на атмосферу та наслідки зміни клімату.

1.5. Гідросфера.

Поняття «гідросфера» та її основні частини. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки. Суходіл в океані. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності. Водні маси. Рух води в Світовому океані. Морські течії. Води суходолу. Річка та її частини. Елементи річкової долини. Річкові басейни. Живлення та режим річок. Озера, їх походження. Болота. Льодовики, багаторічна мерзлота. Підземні води. Джерела. Штучні водойми. Використання Світового океану та вод суходолу в господарській діяльності людини.

Знати частини Світового океану та вод суходолу, просторове розміщення найважливіших гідрографічних об'єктів за картою,властивості вод. Визначати за картою географічне положення водних об'єктів, падіння, похил, витрати води в річці. Розрізняти способи зображення вод суходолу на пані місцевості і на карті водні маси за їхніми характеристиками. Аналізувати схему світового кругообігу води, роль Світового океану в географічній оболонці; причини та наслідки рухів води в океані, річці, залежність напрямку і характеру течії річок від рельєфу, особливості живлення і режиму вод суходолу. Оцінювати роль води в природі та господарській діяльності людини, її вплив на зміни, що відбуваються в гідросфері.

1.6. Біосфера.

Поняття «біосфера», її складові та межі. Ґрунти, їхні властивості та відмінності. Рослинність суходолу і океану.

Тваринний світ суходолу і океану. Вплив біосфери на інші оболонки. Вплив людини на біосферу. Охорона біосфери.

Знати поняття «біосфера», «ґрунт», рослинність, тваринний світ, межі та складові біосфери. Порівнювати закономірності поширення ґрунтів і живих організмів на Землі. Оцінювати вплив біосфери на інші оболонки, роль людини в біосфері.

1.7. Географічна оболонка Загальні закономірності природи Землі.

Поняття «географічна оболонка». Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність. Зональні та азональні природні комплекси. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людини.

Знати суттєві ознаки понять «географічна оболонка», «природний комплекс», «географічний пояс», «природна зона». Розрізняти характеристики просторової організації географічної оболонки, компонентний склад природного комплексу. Виділяти особливості географічних поясів і природних зон, висотних поясів. Пояснювати загальні закономірності географічної оболонки: зміну часу, поширення стійких і рухомих ділянок земної кори та відповідних їм форм рельєфу, кругообігу речовин і енергії, цілісності, ритмічності. Аналізувати взаємодію компонентів природи у природному комплексі на суходолі та океані, наслідки взаємодії оболонок Землі. Оцінювати вплив загальних географічних закономірностей на життєдіяльність людини та людини на географічну оболонку.

ІІ. Фізична географія України.

2.1. Україна та її географічні дослідження.

2.1.1 Формування території, сучасні розміри, адміністративно-територіальний поділ. Географічне положення, кордони, розташування території України стосовно годинних поясів. Місце України на політичній та економічній карті світу. Господарська оцінка економіко - географічного положення.

Знати розміри держави, країни з якими Україна має кордони, як формувалася територія України, причини територіальних змін України в минулому та сучасний адміністративно-територіальний устрій. Аналізувати фізико-географічне та економіко-географічне положення території України, його особливості в Європі та світі. Вміти визначати координати крайніх точок, місцевий час у різних регіонах України, характеризувати поясний та літній час, узгоджувати київський час із часом в інших годинних поясах.

2.2. Природні умови і ресурси України.

2.2.1 Рельєф, тектонічна, геологічна будова, мінеральні ресурси.

Основні риси рельєфу: низовини, височини, гори. Тектонічні структури, їх будова та рухи. Особливості геологічної будови території України. Геоморфологічна будова. Чинники виникнення несприятливих геологічних і геоморфологічних процесів та шляхи запобігання їм. Мінерально-сировинні

ресурси та їх класифікація. Закономірності поширення, характеристика та господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин. Знати основні орографічні одиниці України: низовини, височини, гірські системи; найвищі точки рівнинної частини, Українських Карпат і Кримських гір, найбільші гірські перевали, найбільші родовища корисних копалин України та їх розміщення на карті. Визначати поняття «платформа», «щит», «плита», «область складчастості», взаємозв'язки між тектонічною, геологічною будовою та рельєфом, закономірності поширення мінерально-сировинних ресурсів, господарське значення. Аналізувати тектонічну карту, умови утворення й закономірності поширення основних типів та дрібних форм рельєфу, приклади впливу господарської діяльності людини на рельєф. Порівнювати особливості природних умов території України в різні геологічні ери. Оцінювати заходи щодо раціонального використання та охорони надр України.

2.2.2 Кліматичні умови та ресурси.

Основні кліматотвірні чинники. Загальні риси клімату. Типи повітряних мас. Розподіл температури повітря і опадів на території України. Основні кліматичні показники. Сезонні особливості клімату. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни, їх поширення. Кліматичні ресурси. Метеоспостереження, прогнози погоди.

Знати основні кліматотвірні чинники та кліматичні показники. Аналізувати розподіл по території та річний хід кліматичних показників і кліматичних ресурсів України. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни, їх поширення. Давати господарську оцінку кліматичним умовам і ресурсам України.

2.2.3 Внутрішні води та водні ресурси.

Загальні гідрологічні особливості території України. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу. Основні річкові басейни. Канали. Болота, їх типи і поширення. Озера і водосховища. Підземні води. Несприятливі гідрологічні явища і заходи запобігання їм. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорони.

Знати основні річкові системи, найбільші озера, канали та водосховища на території України, їх розміщення на карті. Розрізняти за характеристиками гідрологічні особливості річок, озер, боліт, водосховищ і підземних вод України, ресурси та екологічні проблеми поверхневих і підземних вод. Аналізувати закономірності в розподілі поверхневих та підземних вод на території України, показники водних ресурсів на території країни, наслідки дії несприятливих процесів, викликаних водними об’єктами в Україні, та шляхи

протистояння їм. Встановлювати зв'язок гідрологічного режиму водних об’єктів з кліматичними умовами, геологічною будовою та рельєфом. Оцінювати проблеми забруднення та раціонального використання водних ресурсів України.

2.2.4 Ґрунти, рослинний покрив, тваринний світ.

Ґрунтовий покрив. Умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Карта ґрунтів України. Господарське використання ґрунтів. Земельні ресурси України. Охорона земельних ресурсів. Різноманітність видового складу рослинності, закономірності поширення рослинності. Рослинні комплекси лісів, степів, луків. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення. Зелена книга України. Різноманітність видового складу тварин. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір. Тваринні ресурси, заходи з їх охорони і відтворення. Червона книга України.

Знати генетичні типи ґрунтів в межах України, найпоширеніші види рослин та тварин. Розрізняти основні чинники ґрунтоутворення, розподіл земельних ресурсів по території України; основні типи рослинного покриву; видовий склад тварин, флористичні та фауністичні ресурси. Оцінювати земельні, рослинні, тваринні ресурси в Україні їх стан та використання.

2.3. Природні комплекси України.

2.3.1 Природно-територіальні комплекси.

Умови розвитку й характерні риси природних комплексів. Взаємодія чинників і компонентів ПТК. Ландшафти та їх класифікація. Фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення.

Знати одиниці фізико-географічного районування. Розрізняти особливості взаємодії компонентів природи в ландшафтах та їх класифікацію. Аналізувати процеси зміни ландшафтів, схему фізико-географічного районування. Оцінювати наукове і практичне значення фізико-географічного районування.

2.3.2 Природні комплекси рівнин.

Мішані та широколистяні ліси. Лісостеп. Степ. Господарська характеристика природних зон, проблеми використання природних ресурсів й охорони природи.

Знати географічне положення і межі природних зон України, природоохоронні території в межах зон. Розрізняти особливості зон мішаних і широколистяних лісів, лісостепу та степу. Аналізувати взаємозв’язки між компонентами в межах кожної природної зони, розміщення їх на карті.

Порівнювати зональні природні комплекси України за типовим планом. Оцінювати природно-ресурсний потенціал природних зон.

2.3.3 Гірські природні комплекси.

Українські Карпати. Кримські гори. Природногосподарська характеристика гірських областей, проблеми використання ресурсів й охорони природи.

Знати географічне положення Українських Карпат і Кримських гір та їхніх природних областей. Розрізняти особливості гірських природних комплексів України за типовим планом. Аналізувати причини відмінностей природних умов гірських систем, прояви несприятливих процесів і явищ; вплив природних умов на господарювання в горах, роль гірських районів України як рекреаційних комплексів.

2.3.4 Природні комплекси морів.

Чорне та Азовське моря. Природногосподарська характеристика морів , проблеми використання ресурсів та охорони природи.

Знати розміри, глибину, елементи берегової лінії морів, що омивають територію України. Розрізняти природні умови Чорного й Азовського морів за типовим планом. Порівнювати природні ресурси морів. Оцінювати стан природних ресурсів Чорного й Азовського морів, проблеми їх використання та збереження морських природних комплексів.

ІІІ. Економічна і соціальна географія України.

3.1. Населення України.

3.1.1 Кількість, розміщення, статева і вікова структури населення.

Заселення території України. Кількість, розміщення, статева і вікова структура населення. Територіальні чинники розміщення та густоти населення. Природні й економічні умови, які впливають на основні показники розміщення населення. Природний рух населення. Демографічна ситуація. Міграція населення, її види та причини. Українська діаспора та причини її виникнення.

Знати кількість населення в Україні, країни з найбільшою українською діаспорою. Характеризувати процес заселення території України в минулому, територіальні відмінності. Аналізувати причини зміни кількості та нерівномірного розміщення населення в різні історичні періоди. Розраховувати природний приріст, сальдо міграцій.

3.1.2 Національний та етнічний склад населення.

Національний склад населення. Етнографічні групи. Регіональні відмінності духовної культури населення (мова, релігії, звичаї).

Знати національний склад населення України, етнографічні групи. Основні релігійні громади України Аналізувати особливості національного складу населення в різних регіонах України, секторні та стовпчикові діаграми національного складу населення. Визначати на карті розміщення корінних народів та національних меншин.

3.1.3 Система розселення населення.

Система розселення. Урбанізація та регіональні відмінності в її рівнях. Типи міських поселень. Функції міст і міські агломерації. Сільське розселення та його територіальні відмінності, соціальні проблеми.

Знати міста-мільйонери та інші найбільші міста. Розрізняти типи міст за розмірами та за функціями. Аналізувати особливості розміщення міських агломерацій, сільських поселень їх соціальні проблеми.

3.1.4 Трудові ресурси, зайнятість населення.

Трудові ресурси. Зайнятість населення у сфері матеріального виробництва та невиробничій сфері. Проблеми зайнятості та її географічні аспекти.

Знати: географію трудових ресурсів України. Аналізувати: забезпеченість трудовими ресурсами різних регіонів України, їхній кількісний та якісний склад, структуру зайнятості. Пояснювати: забезпеченість трудовими ресурсами різних областей

України, причини неповного використання трудових ресурсів. Оцінювати: проблеми зайнятості населення в Україні.

3.2. Господарство України.

3.2.1 Загальна характеристика господарства, економічний потенціал.

Основні риси структури господарства. Сучасні проблеми розвитку та територіальної організації господарства. Розвиток ринкової інфраструктури в Україні.

Знати: галузі виробничої й невиробничої сфери. Аналізувати: показники економічного розвитку країни. Оцінювати: зміни, що відбуваються в галузевій і територіальній структурі господарства України на сучасному етапі.

3.2.2 Промисловість.

Загальна характеристика розвитку та розміщення промисловості. Галузева структура, спеціалізація Сучасні проблеми і перспективи розвитку та розміщення промисловості. Паливна промисловість. Структура, місце і роль у господарстві. Вугільна промисловість. Райони видобутку бурого і кам’яного вугілля. Проблеми і перспективи розвитку. Нафтова і газова промисловість. Основні райони нафто- і газовидобутку. Центри нафтопереробного виробництва. Торф’яна, горючесланцева промисловість. Електроенергетика, її

структура, розвиток і розміщення основних типів електростанцій, ліній електропередач. Екологічні проблеми розвитку паливної промисловості та електроенергетики. Енергозбереження, альтернативні джерела енергії. Металургійна промисловість. Структура, місце і роль у господарстві. Чинники розвитку та розміщення. Сировинна база. Географія чорної металургії. Кольорова металургія. Основні галузі та їх розміщення. Проблеми й перспективи розвитку металургійної промисловості Машинобудівна та металообробна промисловість. Значення, місце і роль у господарстві. Структура галузі і принципи розміщення окремих виробництв: важкого, сільськогосподарського, транспортного, електротехнічного та ін. Територіальна організація машинобудування. Проблеми і перспективи розвитку. Хімічна промисловість. Значення, місце і роль галузі. Сировинна база. Галузева структура хімічної промисловості. Географія окремих виробництв хімічної промисловості. Проблеми і перспективи розвитку. Лісова промисловість. Структура і значення. Лісове господарство (лісозаготівля). Основні райони заготівлі лісу, проблеми відтворення і раціонального використання лісових ресурсів. Деревообробна промисловість. Целюлозо-паперове та лісохімічне виробництво. Географія виробництв лісової промисловості, проблеми і перспективи розвитку. Промисловість будівельних матеріалів. Структура і значення. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Географія цементного виробництва Легка промисловість. Художні промисли. Структура, принципи розміщення. Географія текстильної (бавовняної, вовняної, лляної і шовкової), швейної та трикотажної, шкіряно-взуттєвої промисловості. Основні центри художніх промислів. Харчова промисловість. Галузева структура, особливості спеціалізації, принципи розміщення і географія. Проблеми і перспективи розвитку. Лісове господарство (лісозаготівля). Основні райони заготівлі лісу, проблеми відтворення і раціонального використання лісових ресурсів. Деревообробна промисловість. Целюлозо-паперове та лісохімічне виробництво. Географія виробництв лісової промисловості, проблеми і перспективи розвитку: паперове та лісохімічне виробництво. Географія виробництв лісової промисловості, проблеми і перспективи розвитку. Промисловість будівельних матеріалів. Структура і значення. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Географія цементного виробництва Легка промисловість. Художні промисли. Структура, принципи розміщення. Географія текстильної (бавовняної, вовняної, лляної і шовкової), швейної та трикотажної, шкіряно-взуттєвої промисловості. Основні центри художніх промислів. Харчова промисловість. Галузева структура, особливості

спеціалізації, принципи розміщення і географія. Проблеми і перспективи розвитку.

Знати: найбільші підприємства, їх типи і проблеми функціонування. Аналізувати: статистичні дані розвитку галузей промисловості. Схеми внутрішньогалузевих і міжгалузевих зв'язків. Оцінювати: просторове розміщення основних районів та найбільших центрів галузей промисловості їх сировинну базу.

3.2.3 Сільське господарство.

Роль, місце і значення сільського господарства. Земельний фонд. Меліорація земель. Рослинництво. Зернові культури. Вирощування технічних культур, картоплі й овочів. Садівництво, ягідництво і виноградарство. Тваринництво. Рибне господарство.

Знати особливості розвитку рослинництва і тваринництва, проблеми галузі. Аналізувати карту сільськогосподарської спеціалізації, статистичні дані щодо динаміки розвитку галузей рослинництва і тваринництва.

3.2.4 Соціальна сфера.

Галузева структура, значення. Сфера послуг. Структура галузі. Рекреаційно-туристське господарство. Проблеми і перспективи розвитку галузі.

Знати галузі соціальної сфери. Аналізувати рівень розвитку окремих галузей соціальної сфери в різних областях України та їхні проблеми. Оцінювати користуючись статистичними даними, вплив соціальної сфери на ефективність господарства та задоволення духовних і соціальних потреб населення.

3.2.5 Транспорт і зовнішньоекономічні зв'язки.

України Основні види транспорту, їх характеристика. Особливості розміщення. Географія перевезень. Залізнична мережа України. Автомобільний транспорт, найважливіші автомагістралі. Трубопровідний транспорт, транзитні шляхи транспортування нафти і газу. Водний транспорт, морські і річкові порти. Повітряний транспорт. Зовнішньоекономічні зв'язки України.

Знати основні види транспорту в Україні, міжнародні транспорті коридори. Аналізувати користуючись статистичними даними, техніко – економічні особливості різних видів транспорту. Визначати за картою розміщення основних транспортних вузлів і найбільших магістралей, трубопровідного транспорту і міжнародних транспортних коридорів. Оцінювати роль української транспортної системи в здійсненні міжнародних перевезень.

3.3. Економіко-географічні райони України.

3.3.1 Характеристика економічних районів

Економіко-географічна характеристика (за типовим планом: економіко-географічне положення та його господарська оцінка; природні умови і ресурси; населення і трудові ресурси; особливості галузевої та регіональної структури господарства; промисловість та її структура; характеристика основних галузей сільського господарства; транспорт, основні його види та географія; зовнішньоекономічні зв'язки; регіональні відмінності). Географічний поділ праці й економічне районування. Донецький, Придніпровський, Північно-Східний, Столичний, Центральний, Причорноморський, Подільський, Північно-Західний, Карпатський райони (коротка економіко-географічна характеристика)

Знати зміст поняття «економічний район», економічні райони України, територіальне розміщення. Розрізняти економічні райони за критеріям їх виділення та спеціалізацією. Аналізувати причини й наслідки господарських відмінностей різних районів України.

IV Економічна та соціальна географія світу.

4.1. Сучасна політична карта світу.

Етапи формування політичної карти світу. Типологія країн. Показники, що визначають рівень економічного розвитку країн. Форми правління й адміністративно-територіальний устрій країн. Сучасна політична карта Європи, Азії, Африки, Америки, Австралії й Океанії. Міжнародні організації.

Знати зміст понять «країна», «держава», «залежна країна» та їх відмінності, етапи формування політичної карти світу, розміщення на карті держав світу та їхніх столиць . Розрізняти основні форми державного устрою та правління країн світу. Аналізувати особливості сучасної соціально-економічної типології та регіонального поділу країн світу. Оцінювати політико-географічне положення країн світу, роль міжнародних організацій для узгодження діяльності громадських і державних структур різних країн.

4.2. Географія світових природних ресурсів.

Природні ресурси світу: мінеральні, водні, земельні, лісові, рекреаційні, Світового океану. Ресурсозабезпеченість і ресурсозбереження.

Знати види природних ресурсів та територіальні особливості їх розміщення. Аналізувати співвідношення ресурсозабезпеченості в окремих регіонах та країнах світу. Оцінювати рівень ресурсозабезпеченості та політику ресурсозбереження в різних країнах світу.

4.3. Глобальні проблеми людства.

Виникнення і суть глобальних проблем людства. Найважливіші проблеми сучасності: демографічна, екологічна, енергетична, продовольча, бідності, війни і миру, освоєння ресурсів Світового океану та шляхи їх розв'язання.

Знати зміст поняття «глобальні проблеми людства». Аналізувати сутність, причини виникнення, особливості кожної з проблем та можливі шляхи їх розв'язання. Оцінювати наслідки прояву глобальних проблем на сучасному етапі розвитку суспільства, сталість розвитку (як стратегії людства XXI століття) в країнах з різним рівнем економіки.

Орієнтовний перелік питань співбесіди

1. Об'єкт та предмет вивчення географії.
2. Джерела географічних знань.
3. Способи зображення Землі.
4. Види масштабу, класифікація карт, способи вимірювання відстаней і орієнтування на місцевості.
5. Внутрішня будова Землі.
6. Основні форми земної поверхні.
7. Атмосфера і клімат.
8. Гідросфера.
9. Біосфера.
10. Географічна оболонка. Загальні закономірності природи Землі.
11. Океани (Тихий, Атлантичний, Індійський, Північно-льодовитий).
12. Материки (Африка, Євразія, Північна Америка, Південна Америка, Австралія, Антарктида).
13. Географічне положення України.
14. Рельєф, тектонічна і геологічна будова України.
15. Кліматичні умови і ресурси України.
16. Водні ресурси України.
17. Ґрунти, рослинний покрив, тваринний світ.
18. Природні комплекси України.
19. Природні комплекси рівнин.
20. Природні комплекси гір.
21. Природні комплекси морів.
22. Використання і охорона природних умов і ресурсів.
23. Економічна і соціальна географія країн світу.
24. Кількість, розміщення, статева і вікова структура населення в світі.
25. Система розселення населення.
26. Трудові ресурси та зайнятість населення.
27. Загальна характеристика господарства.
28. Економічний потенціал країн світу.
29. Розвиток промисловості, сільського господарства і транспорту в світі.

30. Кількість, розміщення, вікова і статева структура населення України.
31. Національний та статевий склад населення України.
32. Система розселення населення територією України.
33. Трудові ресурси і зайнятість населення України.
34. Загальна характеристика господарства та економічний потенціал України.
35. Розвиток промисловості України.
36. Розвиток сільського господарства України.
37. Особливості розвитку соціальної сфери України.
38. Розвиток транспорту і зовнішньоекономічні зв'язки України.
39. Характеристика економічних районів України.
40. Сучасна політична карта світу.
41. Населення світу.
42. Географія світових природних ресурсів.
43. Світове господарство.
44. Глобальні проблеми людства.
45. Економічно-географічна характеристика регіонів і країн світу.

Таблиця відповідності балів, отриманих на співбесіді за 12-бальною системою, 200-бальній шкалі оцінювання

(Порівняльна таблиця 12-бальної та 200-бальної шкали)

Бали за 12-бальною шкалою	***Бали за 200-бальною шкалою***	***Бали за 12-бальною шкалою***	***Бали за 200-бальною шкалою***
1	0	7	150
2	100	8	160
3	110	9	170
4	120	10	180
5	130	11	190
6	140	12	200

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Географія 10 підручник /Л.Б. Паламарчук, Т.Г. Гільберг, В.В. Безуглий. - К.: Генеза .- 2010.

2. Гілецький И. Географія: Економічна і соціальна географія України. Підручник для учнів 9 класу / Гілецький И. Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. - 2 7 2 с.

3. Дітчук І. Л., Заставецька О. В., Ткач Д.В. Географія України: Навч. посібник. - Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2006. - 168 с.

4. Економічна і соціальна географія світу: Підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів. - Скуратович О.Я., Круглик Л. І., Коваленко Р. Р. Загальна географія: Підруч. для 6 кл. - К.: ЗодіакЕКО, 2005. - 319 с.

5. Заставний Ф.Д. Економічна і соціальна географія України: Підруч. для 9 кл. - К.: Форум, 2003. - 239с.

6. Заставний Ф.Д. Фізична географія України: Підруч. для 8 кл. - К., 2003.- 239с. 7. Кобернік С.Г., Скуратович О.Я. Географія материків і океанів: Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Навчальна книга, 2005. - 319 с.

8. Кобернік С. Г. Географія. 10 клас. Соціально-економічна географія світу. Підручн. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. / С. Г. Кобернік, Р.Р. Коваленко. — Харків: Оберіг, 2010. - 304 с.

9. Корнєєв В.ГГ, Герасимчук В.М., Пічугін Б.В. Географія материків і океанів: Підруч. для 7 кл. - К.: Освіта, Шкільна освіта, 2003. - 256 с.

10. Масляк П.О., Шищенко ГІ.Г. Географія України: Підруч. для 8-9 кл. серед, пік. -К.: Зодіак-ЕКО, 2004. - 432 с.

11. Масляк 1І.О. Економічна і соціальна географія України: Підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Педагогічна преса, 2005. - 288 с.

12. Олійник Я.Б., Шиїценко І1.Г., Степаненко А.В., Масляк І1.О. Географія: Іавч. пос. для старшокласників та абітурієнтів. Відповіді на всі питання нової програми. 5-те вид., перероблене і доповнене - К.: Т-во «Знання», КОО, 2006.- 455с.

13. Пестушко В.Ю. Географія : Підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл./ В.Ю.Пестушко, Г.Ш. Уварова. - К. : Генеза, 2009. - 288 с.

14. Пестушко В.Ю. Географія : Підручник для 10 кл. / В.Ю.Пестушко, Г.Ш. У варова. - К. : Генеза, 2010. - 258 с.

15. Чернов Б. В. Фізична географія України: Підруч. для 8 кл. - К.: Освіта, 2002. - 254 с.

16. Сиротенко А.Й. Економічна і соціальна географія України: Підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Освіта, 2001. - 222 с.

17. Шиїценко П.Г., Муніч І1.В. Фізична геогафія України: Підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Зодіак-ЕКО, 2005. - 256 с.

18. Яцепко Б.Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: Підруч. для 10 кл. - К.: Форум, 2004. - 248 с.